

B.A./B.Sc. 5th Semester
HOME SCIENCE

(Food & Nutrition & Child Development—I)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—60

Note :— Attempt a total of **five** questions. Section E is compulsory. Select **one** question each from Sections A, B, C and D. All questions carry equal marks.

SECTION-A

- I. Explain functions of fat. What happens in its deficiency and in excess ? 12
II. What is the importance of food ? Describe its functions. 12

SECTION-B

- III. Discuss the importance of minerals in diet. Why is iron important and which are the food sources of iron ? 12
IV. Explain principles of food preservation. Discuss household methods of preservation. 12

SECTION-C

- V. Define Child Development. Discuss its importance. 12
VI. Discuss physical development of child from infancy to late childhood and which factors affect it ? 12

SECTION-D

- VII. What is the pattern of motor development from infancy to late childhood ? 12
VIII. What is language development ? Discuss its stages. 12

SECTION-E

IX. Explain :—

- (a) Methods of cooking using dry heat methods.
(b) Functions and requirements of Vitamin C.
(c) Differences between growth and development
(d) Characteristics of Children's emotions. $3 \times 4 = 12$

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਭਾਗ ਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਭਾਗ ਉ, ਅ, ਇ ਅਤੇ ਸ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਉ

- I. ਚਰਬੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। ਇਸ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 12
II. ਭੋਜਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਣਣ ਕਰੋ। 12

ਭਾਗ—ਅ

- III. ਖੁਰਾਕ ਵਿੱਚ ਖਣਿਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਆਇਰਨ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਆਇਰਨ ਦੇ ਭੋਜਨ ਸਰੋਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ? 12
IV. ਭੋਜਨ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਬਚਾਅ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

भाग—ख**भाग—४**

- V. ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12
- VI. ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਰੰਭਕ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਚਪਨ ਤੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ? 12

ਭਾਗ—੫

- VII. ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਰੰਭਕ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਚਪਨ ਤੱਕ ਮੇਟਰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਪੈਟਰਨ ਕੀ ਹੈ ? 12
- VIII. ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਇਸ ਦੇ ਪਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

ਭਾਗ—੬

- IX. ਸਮਝਾਓ :
- (ਉ) ਭੋਜਨ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸੁੱਕੇ ਗਰਮ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨਾ।
  - (ਅ) ਵਿਟਾਮਿਨ C ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ।
  - (ਇ) ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ।
  - (ਸ) ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ। $3 \times 4 = 12$

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਕੁਲ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਭਾਗ ੩ ਅਨਿਵਾਰ੍ਯ ਹੈ। ਭਾਗ ਕ, ਖ, ਗ ਤਥਾ ਘ ਪ੍ਰਤੀਯੇਕ ਮੌਜੂਦੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਕ

- I. ਬਸਾ ਕੇ ਕਾਰਾਂ ਸਮਝਾਏ। ਇਸਕੀ ਕਮੀ ਔਰਾਂ ਅਧਿਕਤਾ ਹੋਨੇ ਪਰ ਕਿਥਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ? 12
- II. ਭੋਜਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕਿਥਾ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਕਾਰੋਂ ਦੀਆਂ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 12

- III. ਆਹਾਰ ਮੈਂ ਖਨਿਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਆਧਰਨ ਕਿਥੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਆਧਰਨ ਦੇ ਭੋਜਨ ਸੋਤ ਕੌਨ-ਸੇ ਹਨ ? 12
- IV. ਖਾਦ੍ਯ ਸੰਰਕਣ ਦੀ ਸਿੜ੍ਹਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਾਖਾਨਾ ਕਰੋ। ਸੰਰਕਣ ਦੇ ਧਰੇਤੂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

ਭਾਗ—ਗ

- V. ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

- VI. ਸ਼ੈਸ਼ਵਾਵਸਥਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਬਚਪਨ ਤਕ ਬਚ੍ਚੇ ਦੀ ਸ਼ਾਰੀਰਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੌਨ-ਸੇ ਕਾਰਕ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ? 12

ਭਾਗ—ਘ

- VII. ਸ਼ੈਸ਼ਵਾਵਸਥਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਬਚਪਨ ਤਕ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪੈਟਰਨ ਕਿਥੋਂ ਹੈ ? 12

- VIII. ਭਾਣਾ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਿਥਾ ਹੈ ? ਇਸਦੀ ਚਰਣਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

ਭਾਗ—ਡ**IX. ਸ਼ਖ਼ਤ ਕਰੋ :**

- (ਕ) ਖਾਨਾ ਪਕਾਨੇ ਦੀ ਲਿਈ ਸੂਖੇ ਗਰਮ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨਾ।
- (ਖ) ਵਿਟਾਮਿਨ C ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਕਤਾਏ।
- (ਗ) ਵ੃ਢਿ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਬੀਚ ਅੰਤਰ।
- (ਘ) ਬਚ੍ਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲਖਣਾ। $3 \times 4 = 12$